

Prognose IMF voor Midden-Europa en de Balkan

Jan Limbeek

Twee keer per jaar, in april en in september of oktober, publiceert het IMF zijn *World Economic Outlook*, waarin het zijn economische verwachtingen voor de wereld schetst. De huidige prognose voor Midden-Europa en de Balkan valt veel slechter uit dan de [prognose voor het GOS, Georgië en Mongolië](#). Bovendien is de huidige prognose voor de achttien landen van Midden-Europa en de Balkan (inclusief Moldova) weer slechter dan de [vorige prognose](#) van april 2012, die veel negatiever was dan de prognose van september 2011.

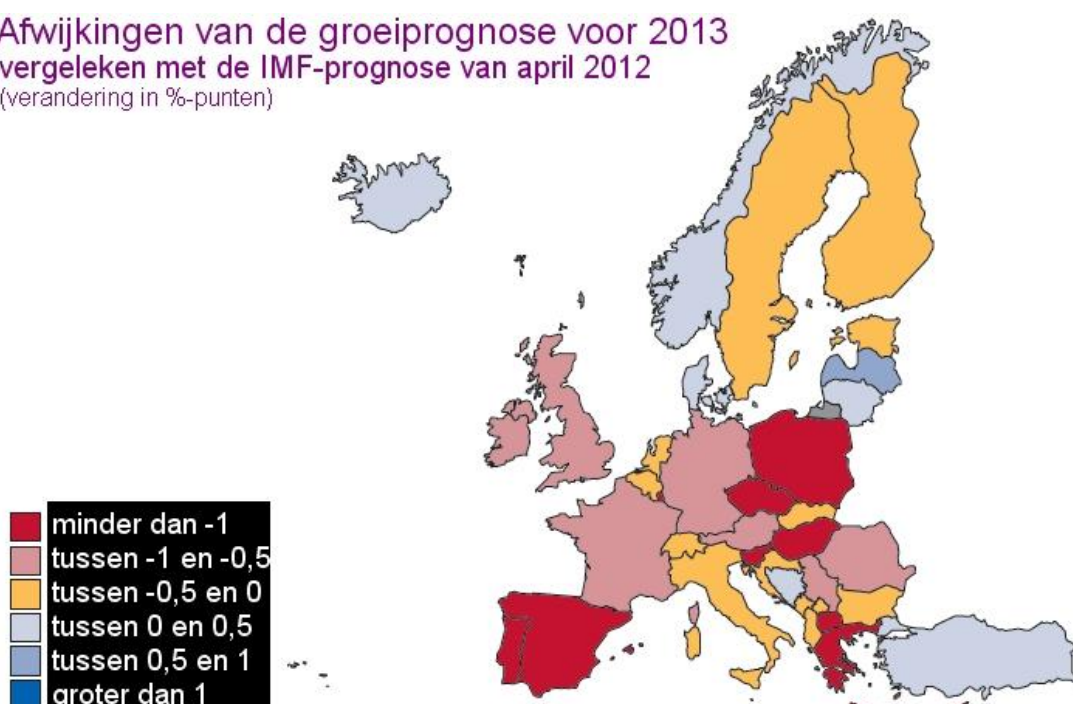
De huidige prognose gaat ervan uit dat de eurozone de problemen weet te overwinnen, de olieprijs niet sterk stijgt en de VS de val van de fiscal cliff (een serie automatische bezuinigingen en belastingverhogingen) weet te vermijden. Lukt dit niet, dan zal de groei van de mondiale economie wederom afnemen. In Midden-Europa kunnen de gevolgen van zo'n extra verlaging van de mondiale economische groei meevallen, behalve in Estland, Slowakije en Slovenië, die deel uitmaken van de eurozone. In het geval van lagere groei vallen in de eurozone de grootste klappen (evenals in Noord-Afrika, het Midden-Oosten en Azië).

In de vorige prognose van april 2012 verwachtte het IMF voor 2012 ook al een aanzienlijke negatieve bijstelling met zo'n twee procentpunt van de economische groei ten opzichte van de prognose daarvoor. Alleen in Letland, Polen en Slowakije kromp de groei toen minder.

Het IMF verwacht dat de Europese economie zich zal herstellen, maar in een lager tempo dan het Fonds in april dacht. In de tweede helft van 2012 zal de economie van de eurozone krimpen met $\frac{3}{4}$ procent. In de eerste helft van 2013 krimpt de economie van de eurozone niet verder en in de tweede helft verwacht het IMF een groei van een procent.

Afwijkingen van de groeiprognoze voor 2013 vergeleken met de IMF-prognose van april 2012

(verandering in %-punten)

Bron: *World Economic Outlook*, oktober 2012

De afbeelding geeft een aardige indruk van de gewijzigde economische verwachtingen. Maar het gaat alleen over 2013. In 2012 is er in de 'rode' landen Macedonië, Slovenië, Hongarije en Tsjechië eveneens een extra groeireductie van een procentpunt of meer. Servië is echter niet rood maar roze omdat het IMF aanneemt dat de economische groei voor 2013 minder dan procentpunt extra gaat afnemen: 0,93 procent. In alle andere jaren neemt de groei meer af. Voor Polen geldt het omgekeerde: het land is rood gekleurd omdat de extra groeireductie voor 2013 ruim een procentpunt is, maar in de overige jaren is de groeiverlaging juist minder.

Alle landen, behalve Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Estland, Kosovo, Letland, Litouwen, Moldova en Montenegro, vertonen een duidelijk lagere economische groei dan de aprilprognose liet zien. De slechtere economische prestatie van de eurozone is de belangrijkste verklaring voor de slechtere economische verwachtingen voor Midden-Europa en de Balkan, vanwege de sterke onderlinge handels en financiële banden. De afnemende vraag van de eurozone wordt een beetje gecompenseerd door de robuuste groei van Rusland.

In de bovenvermelde landen Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Estland, Kosovo, Letland, Litouwen, Moldova en Montenegro is de groei over de hele periode 2011-2015 vrijwel gelijk aan de vorige prognose, behalve in Albanië, Letland en Litouwen, waar de economie extra gaat groeien. In Albanië groeide de economie in 2011 een procentpunt extra en scoort voor de jaren 2012-2015 nagenoeg gelijk. Letland is het enige land waar extra groei in alle jaren vanaf 2012 groot zal zijn volgens het IMF.

Europa: economische groei (%), consumentenprijzen (% jaargemiddelde), saldi lopende rekening (% bbp) en werkloosheid (% beroepsbevolking), 2011-13

	BBP			Inflatie			Lopende rekening			Werkloosheid		
	Prognose			Prognose			Prognose			Prognose		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Europa	2,0	0,1	0,8	3,3	2,8	2,1	0,4	0,8	1,0
Ontwikkeld Europa	1,4	-0,3	0,4	2,9	2,3	1,7	1,1	1,5	1,7	9,4	10,2	10,4
Eurozone	1,4	-0,4	0,2	2,7	2,3	1,6	0,0	1,1	1,3	10,2	11,2	11,5
Slowakije	3,3	2,6	2,8	4,1	3,6	2,3	0,1	0,8	0,3	13,5	13,7	13,5
Slovenië	0,6	-2,2	-0,4	1,8	2,2	1,5	0,0	1,1	1,0	8,2	8,8	9,0
Estland	7,6	2,4	3,5	5,1	4,4	3,2	2,1	0,7	-0,1	12,5	10,1	9,1
Tsjechië	1,7	-1,0	0,8	1,9	3,4	2,1	-3,0	-2,4	-2,2	6,7	7,0	8,0
Opkomend Europa*	5,3	2,0	2,6	5,3	5,6	4,4	-6,1	-5,0	-4,9
Turkije	8,5	3,0	3,5	6,5	8,7	6,5	-10,0	-7,5	-7,1	9,8	9,4	9,9
Polen	4,3	2,4	2,1	4,3	3,9	2,7	-4,3	-3,7	-3,8	9,6	10,0	10,2
Roemenië	2,5	0,9	2,5	5,8	2,9	3,2	-4,4	-3,7	-3,8	7,4	7,2	7,0
Hongarije	1,7	-1,0	0,8	3,9	5,6	3,5	1,4	2,6	2,7	11,0	10,9	10,5
Bulgarije	1,7	1,0	1,5	3,4	1,9	2,3	0,9	-0,3	-1,5	11,3	11,5	11,0
Servië	1,6	-0,5	2,0	11,1	5,9	7,5	-9,5	-11,5	-12,6	24,4	25,6	25,6
Kroatië	0,0	-1,1	1,0	2,3	3,0	3,0	-1,0	-1,2	-1,3	13,7	14,2	13,3
Litouwen	5,9	2,7	3,0	4,1	3,2	2,4	-1,5	-1,1	-1,4	15,4	13,5	12,5
Letland	5,5	4,5	3,5	4,2	2,4	2,2	-1,2	-1,6	-2,8	16,2	15,3	13,9

* Inclusief Albanië, Bosnië-Herzegovina, Kosovo, Macedonië en Montenegro.

Bron: *World Economic Outlook*, oktober 2012.

De economische groei is in Letland het een na hoogst van de hier besproken landen: 5,5 procent in 2011 en gemiddeld ruim vier procent in de periode 2012-2015. Het IMF verwachtte in de vorige prognose een groeireductie van Letland voor 2013 van 4,0 naar 2,5 procent. In de huidige prognose is die reductie meer dan ongedaan gemaakt: het Fonds denkt nu dat de Letse economie in 2013 met 4,5 procent gaat groeien.

De hoogste groei vindt plaats in Moldova, dat eigenlijk deel uitmaakt van de GOS-regio. Estland en Litouwen doen het ook goed: respectievelijk 7,6 en 5,9 procent groei in 2011 en ruim drie procent in de periode erna. Voor Kroatië, Hongarije, Servië, Slovenië en Tsjechië wordt daarentegen economische krimp verwacht in 2012. In 2013 zal alleen in Slovenië de economie nog krimpen.

De Esten stonden er in 2008 en 2009 veel slechter voor dan de Grieken. Maar hun politieke eensgezindheid om de eurozone te bereiken – Estland werd in 2011 lid – leidde tot draconische bezuinigingsmaatregelen, die relatief weinig protesten opriepen.

In alle landen in de regio is de werkelijke (ppp-)koopkracht van de nationale munt hoger dan de dollar-koopkracht volgens de wisselkoers, dus als de munt omgerekend wordt in dollars. Het prijsniveau in Midden-Europa en de Balkan is immers lager dan in de Verenigde Staten, voor een dollar kun je er meer kopen dan in de Verenigde Staten. Uitgedrukt in ppp (koopkrachtpariteit, dat wil zeggen: de werkelijke koopkracht na compensatie voor prijsverschillen) is het inkomen per hoofd van de bevolking in elk land hoger dan het lijkt wanneer het inkomen simpelweg in dollars wordt omgerekend.

De werkelijke koopkracht (het ppp-inkomen) daalt in alle grote landen van de Midden-Europese regio. In Bosnië-Herzegovina, Slowakije en Moldova blijft het ppp-inkomen per hoofd van de bevolking naar verwachting van het IMF nagenoeg gelijk. In Albanië, Estland en Montenegro zal het ppp-inkomen iets stijgen. Alleen in Litouwen en vooral Letland neemt het ppp-inkomen sterk toe. In Litouwen zal het ppp-inkomen naar verwachting vanaf 2012 elk jaar met ongeveer 500 ppp-dollar toenemen ten opzichte van de vorige prognose. In Letland stijgt de koopkracht ten opzichte van de vorige prognose zeer sterk: in 2011 was de gemiddelde Let al 1.156 ppp-dollar rijker. Daarna zal het steeds verder oplopen, tot 2.724 ppp-dollar extra in 2015.

Net als in de aprilprognose voorspelt het IMF ook nu voor elk land een lagere groei van het inkomen omgerekend in dollars volgens de wisselkoers dan het Fonds het half jaar daarvoor verwachtte. Er zijn enkele uitzonderingen: in Letland en Montenegro verwacht het IMF een flinke stijging van het dollarinkomen per hoofd en in Macedonië en Moldova blijft het dollarinkomen nagenoeg gelijk. In drie landen daalt het verwachte dollarinkomen per hoofd van de bevolking in de derde prognose op rij: Bosnië-Herzegovina, Kroatië en Tsjechië. In de huidige prognose zal de groei van het dollar-inkomen in Kroatië elk jaar lager zijn: van minus 938 dollar in 2012 tot minus 1.387 dollar in 2015 vergeleken met de verwachting van een half jaar eerder.

In Tsjechië is de neerwaartse bijstelling nog groter: van minus 1.178 dollar in 2012 tot minus 2.288 in 2015. Gemeten in dollars zou de gemiddelde Tsjech in de prognose van september 2011 bijna 3.000 dollar minder verdienen in 2014 dan het niveau waar het IMF in april 2011 nog vanuit ging. In de vorige prognose is weer sprake van een groeiverlaging met bijna 3.000 dollar en in de huidige prognose ruim 2.100 dollar. In cijfers: in april 2011 verwachtte het IMF een Tsjechisch nationaal

inkomen per hoofd in dollars voor 2014 van 26.762 dollar, hetgeen anderhalf jaar later gedaald is naar 18.699 dollar. Dus ruim 8.000 dollar (30 procent) minder.

Gemeten in de nationale munt ziet het beeld er voor de gemiddelde Tsjech veel beter uit: zijn inkomen zal weliswaar minder groeien dan in de vorige prognose, maar neemt veel minder af dan gemeten in dollars. In 2015 zal het koopkrachtverlies zo'n 800 ppp-dollar bedragen. In de vorige prognose ging het IMF er nog van uit dat de gemiddelde Tsjech aanmerkelijk rijker zou worden. In elk jaar in de gehele periode 2006-2015 werd het ppp-inkomen destijds flink opwaarts bijgesteld. In 2014 zouden de Tsjechen 1.250 dollar meer te besteden hebben. Daar is nu nog 450 dollar van over.

Voor de duidelijkheid, de grote neerwaartse bijstelling van de groei van het Tsjechische inkomen in dollars is ten opzichte van eerdere *verwachtingen*. De echte afname is veel lager, zoals in de onderstaande tabel te lezen valt. Devaluatie en waardeinstijging van de dollar ten opzichte van de meeste andere valuta spelen hierbij een belangrijke rol in Tsjechië (en in veel andere landen). De verwachte groei van het Tsjechische inkomen in kronen is alleen in deze prognose neerwaarts bijgesteld. De groei van het ppp-inkomen is wat lager, maar zolang dit inkomen niet omgezet wordt in dollars is er van koopkrachtverlies geen sprake. Bovendien is het inkomenspeil van Tsjechië in ppp én in dollars het een na hoogst van de regio. Alleen Slovenië is rijker, met name in dollars.

De dollarverarming van de regio blijkt ook uit het feit dat naar verwachting het dollarinkomen in 2015 het recordniveau van 2008 nog niet zal evenaren in Kroatië, Hongarije, Letland, Roemenië, Servië, Slovenië en Tsjechië. In de vorige prognose verwachtte het Fonds dit alleen van Slovenië en Letland.

Vanaf 2013 is de koopkracht in ppp van de gemiddelde Rus hoger dan van de gemiddelde Kroaat, maar Esten, Letten, Litouwers, Hongaren, Polen, Slowaken, Slovenen en Tsjechen hebben nog steeds een aanmerkelijk hogere koopkracht dan het rijkste land van het GOS.

IMF-prognose voor Midden-Europa en de Balkan, 2006-2015 (oktober 2012)

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Albanië	groei bbp (%)	5,4	5,9	7,5	3,3	3,5	3,0	0,5	1,7	2,5	2,5
	bbp per capita (\$)	2.860	3.384	4.087	3.809	3.705	4.020	3.821	3.837	3.974	4.115
	bbp per capita (ppp)*	5.842	6.337	6.921	7.185	7.498	7.848	7.976	8.179	8.461	8.772
Bosnië – Herzegovina	groei bbp (%)	6,0	6,1	5,6	-2,9	0,7	1,3	0,0	1,0	2,5	3,5
	bbp per capita (\$)	3.164	3.902	4.741	4.376	4.272	4.654	4.262	4.293	4.544	4.863
	bbp per capita (ppp)*	6.611	7.225	7.808	7.660	7.833	8.155	8.261	8.468	8.819	9.297
Bulgarije	groei bbp (%)	6,5	6,4	6,2	-5,5	0,4	1,7	1,0	1,5	2,5	3,5
	bbp per capita (\$)	4.329	5.520	6.855	6.433	6.374	7.308	6.974	7.023	7.420	7.927
	bbp per capita (ppp)*	10.986	12.096	13.187	12.645	12.965	13.789	14.235	14.725	15.397	16.291
Kroatië	groei bbp (%)	4,9	5,1	2,1	-6,9	-1,4	0,0	-1,1	1,0	1,5	2,0
	bbp per capita (\$)	11.231	13.386	15.694	14.050	13.449	14.182	13.061	13.288	13.849	14.484
	bbp per capita (ppp)*	16.532	17.888	18.674	17.548	17.577	18.014	18.099	18.515	19.062	20.053
Estland	groei bbp (%)	10,1	7,5	-3,7	-14,3	2,3	7,6	2,4	3,5	3,5	3,6
	bbp per capita (\$)	12.493	16.384	17.811	14.343	14.138	16.568	15.987	16.425	17.389	18.385
	bbp per capita (ppp)*	18.927	20.971	20.672	17.886	18.539	20.379	21.227	22.268	23.381	24.563
Hongarije	groei bbp (%)	3,9	0,1	0,9	-6,8	1,3	1,7	-1,0	0,8	1,6	1,7
	bbp per capita (\$)	11.167	13.521	15.354	12.624	12.845	14.050	12.934	13.517	14.071	14.681
	bbp per capita (ppp)*	18.237	18.805	19.436	18.298	18.810	19.591	19.754	20.218	20.867	21.605
Kosovo#	groei bbp (%)	3,4	6,3	6,9	2,9	3,9	5,0	3,8	4,1	3,2	5,0
	bbp per capita (\$)										
	bbp per capita (ppp)*										
Letland	groei bbp (%)	11,2	9,6	-3,3	-17,7	-0,3	5,5	4,5	3,5	4,2	4,2
	bbp per capita (\$)	8.653	12.559	14.731	11.433	10.681	13.618	13.316	13.808	14.695	14.387
	bbp per capita (ppp)*	15.105	17.134	17.018	14.183	14.407	16.818	18.140	19.075	20.213	21.466
Litouwen	groei bbp (%)	7,8	9,8	2,9	-14,8	1,4	5,9	2,7	3,0	3,5	3,7
	bbp per capita (\$)	8.910	11.648	14.160	11.103	11.116	13.262	12.873	13.457	14.418	15.457
	bbp per capita (ppp)*	15.993	18.169	19.212	16.596	17.333	19.125	20.089	21.094	22.276	23.587
Macedonië	groei bbp (%)	5,0	6,2	5,0	-0,9	2,9	3,1	1,0	2,0	3,5	4,2
	bbp per capita (\$)	3.219	3.998	4.828	4.548	4.552	5.162	4.935	5.147	5.439	5.815
	bbp per capita (ppp)*	8.224	8.961	9.602	9.577	9.964	10.469	10.718	11.048	11.577	12.238
Montenegro	groei bbp (%)	8,6	10,7	6,9	-5,7	2,5	2,5	0,2	1,5	2,0	2,0
	bbp per capita (\$)	4.323	5.759	7.100	6.464	6.383	7.317	6.966	7.326	7.794	8.261
	bbp per capita (ppp)*	8.910	9.930	10.824	10.252	10.601	11.545	11.717	12.016	12.394	12.811

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polen	groei bbp (%)	6,2	6,8	5,1	1,6	3,9	4,3	2,4	2,1	2,7	3,1
	bbp per capita (\$)	8.954	11.156	13.889	11.298	12.308	13.469	12.302	12.966	13.654	14.447
	bbp per capita (ppp)*	14.886	16.370	17.596	18.029	18.961	20.184	20.976	21.673	22.562	23.626
Roemenië	groei bbp (%)	7,9	6,3	7,3	-6,6	-1,6	2,5	0,9	2,5	3,0	3,3
	bbp per capita (\$)	5.687	7.917	9.497	7.649	7.667	8.875	8.029	8.076	8.618	9.257
	bbp per capita (ppp)*	10.495	11.494	12.633	11.923	11.904	12.493	12.838	13.357	13.984	14.716
Servië	groei bbp (%)	3,6	5,4	3,8	-3,5	1,0	1,6	-0,5	2,0	2,5	2,2
	bbp per capita (\$)	3.957	5.304	6.485	5.497	4.892	5.725	4.917	5.108	5.428	5.742
	bbp per capita (ppp)*	8.928	9.722	10.360	10.125	10.120	10.409	10.528	10.887	11.324	11.764
Slowakije	groei bbp (%)	8,3	10,5	5,8	-4,9	4,2	3,3	2,6	3,1	3,6	3,9
	bbp per capita (\$)	10.367	13.913	17.500	16.122	16.050	17.644	16.726	17.099	17.980	18.893
	bbp per capita (ppp)*	17.915	20.342	21.943	20.994	22.122	23.304	24.284	25.271	26.530	27.910
Slovenië	groei bbp (%)	5,9	7,0	3,4	-7,8	1,2	0,6	-2,2	-0,4	1,7	2,1
	bbp per capita (\$)	19.391	23.595	27.235	24.569	23.407	24.900	22.461	22.168	22.812	23.576
	bbp per capita (ppp)*	25.444	28.016	29.561	27.439	28.111	28.843	28.648	28.912	29.815	30.922
Tsjechië	groei bbp (%)	7,0	5,7	3,1	-4,7	2,7	1,7	-1,0	0,8	2,8	3,4
	bbp per capita (\$)	14.474	17.544	21.715	18.739	18.814	20.436	18.337	18.212	18.699	19.331
	bbp per capita (ppp)*	23.329	25.294	26.415	25.184	26.122	27.063	27.165	27.686	28.818	30.245
Moldova [^]	groei bbp (%)	4,8	3,0	7,8	-6,0	7,1	6,4	3,0	5,0	5,0	5,5
	bbp per capita (\$)	954	1.234	1.699	1.527	1.635	1.969	2.136	2.313	2.524	2.752
	bbp per capita (ppp)*	2.571	2.729	3.010	2.857	3.104	3.373	3.535	3.761	4.006	4.296
<i>Ter vergelijking</i>											
Nederland	groei bbp (%)	3,4	3,9	1,8	-3,7	1,6	1,1	-0,5	0,4	1,4	1,8
	bbp per capita (\$)	41.498	47.839	53.199	48.300	47.017	50.216	45.942	45.635	46.673	47.838
	bbp per capita (ppp)*	37.320	39.821	41.277	39.906	40.888	42.023	42.322	42.942	44.039	45.476
Griekenland	groei bbp (%)	5,5	3,0	-0,2	-3,3	-3,5	-6,9	-6,0	-4,0	0,0	2,8
	bbp per capita (\$)	23.658	27.478	30.780	28.907	26.972	26.735	22.757	21.038	20.906	21.371
	bbp per capita (ppp)*	27.017	28.569	29.092	28.330	27.645	26.258	25.062	24.361	24.692	25.774

Opm. De gemarkeerde cijfers zijn schattingen van het IMF.

* ppp is de Engelse afkorting van koopkrachtpariteit. De ppp wordt hier weergegeven in internationale dollars en is even hoog als de koopkracht van de dollar in de VS.

Kosovo werd op 9 mei 2009 het 186e lid van het IMF.

[^] Moldavië (Moldavië) hoort eigenlijk bij het GOS. Het inkomensniveau van de gemiddelde inwoner van Moldavië wijkt bovendien af: hij verdient twee keer minder dan een Albanees, de armste inwoner van Europa. Dit wil niet zeggen dat hij twee keer zo arm is, want het illegaal vergaarde inkomen zit niet in de cijfers.

Bron: Internationaal Monetair Fonds, *World Economic Outlook Database*, 9 oktober 2012.

[Terug naar 'Achtergrond'](#)